

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Opatření dohledu probačního úředníka nad nezletilými

Bakalářská práce

Studijní program: B7508 – Sociální práce
Studijní obor: 7502R024 – Sociální práce a penitenciární péče
Autor práce: **Jaroslava Mozgová**
Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jaroslava Halajová**
Osobní číslo: **P12000493**
Studijní program: **B7508 Sociální práce**
Studijní obor: **Sociální práce a penitenciární péče**
Název tématu: **Opatření dohledu probačního úředníka nad nezletilými**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl bakalářské práce: Zjistit v jakém sociálním a ekonomickém prostředí vyrůstají nezletilí, kterým byl uložen dohled.

Požadavky: Vymezení základních pojmů a formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů.

Metody: Studium dokumentů, rozhovor.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- OSMANČÍK, O., 1996. K problematice alternativních trestů a opatření. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 80-86008-26-6.
- PŘESLIČKOVÁ, H. a kol., 2003. Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice. 1. vyd. Praha: Český helsinský výbor. ISBN 80-86436-14-4.
- ROZUM, J., 2010. Uplatnění mediace v systému trestní justice II. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-80-7338-097-7.
- ROZUM, J., 2008. Účinnost dohledu u osob podmíněně propuštěných. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-80-7338-073-1.
- ŠČERBA, F., 2011. Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. 1. vyd. Praha: Leges. ISBN 978-80-87212-68-4.
- ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D., 2010. Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-757-2.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **23. dubna 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **24. dubna 2015**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

PaedDr. ICLic. Michal Podzimek, Th.D, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 23. dubna 2014

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce PhDr. Janu Sochůrkovi Ph.D., za cenné rady a připomínky, trpělivost a čas, který mi věnoval. Dále bych chtěla poděkovat manželovi, který mě při studiu podporoval, a svému otci za pomoc při úpravě práce.

Název bakalářské práce: **Dohled probačního úředníka nad nezletilými**

Jméno a příjmení autora: **Jaroslava Mozgová**

Akademický rok odevzdání: **2014/2015**

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.**

Anotace

Bakalářská práce na téma Opatření dohledu probačního úředníka nad nezletilými měla za cíl vyhodnotit, v jakém prostředí vyrůstají nezletilí, kterým byl uložený dohled probačního úředníka. Teoretická část se zabývá osobností nezletilého z právního hlediska a z pohledu vývojové psychologie. Vysvětluje vybrané příčiny kriminálního chování u nezletilých a jejich možnosti potrestání, činnost Probační a mediační služby a orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Empirická část bakalářské práce obsahuje výsledky provedeného výzkumu, které byli získané analýzou spisové dokumentace a rozhovorem s pracovníci Probační a mediační služby. Stanovené výzkumné otázky jsou popsány a vyhodnocené v tabulkách a grafech.

Klíčová slova

Nezletilý, mládež, mladistvý, delikvence, kriminální chování, rodina, škola, socializace, Probační a mediační služba, trestání mládeže.

Title bachelors work: **Supervision Interventions in Juvenile Probation**

Name and Surname: **Jaroslava Mozgová**

Academic year: **2014/2015**

Head of bachelor thesis: **PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.**

Annotation

The aim of this bachelor thesis is to evaluate the environment in which juveniles imposed under the supervision of a probation officer grow up. The theoretical part addresses the character of minors from the perspective of evolutionary psychology as well as law. It explains the selected reasons for criminal behaviour of juveniles, possibilities of their punishment, including activities of the Probation and Mediation Service and Children's Social and Legal Protection Body.

The empirical part of the thesis contains research results gained through the analyses of files and an interview with a Probation and Mediation Service officer. The research questions are described and evaluated in enclosed charts and tables.

Keywords

Juvenile, youth, youthful, delinquency, criminal behaviour, family, school, socialization, Probation and Mediation Service, punishment of juvenile delinquents.

OBSAH

OBSAH.....	7
Seznam grafů a tabulek.....	9
Seznam použitých zkratk 10	10
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
Úvod.....	11
1 Dítě, mládež, mladistvý a nezletilý z pohledu práva.....	12
1.1 Věkové zvláštnosti nezletilých	12
2 Psychický vývoj dítěte	12
2.1 Mladší školní období.....	13
2.2 Období dospívání.....	13
2.3 Socializace jedince.....	14
3 Vybrané příčiny kriminálního chování.....	14
3.1 Pohlaví a gender.....	14
3.2 Vliv rodiny	15
3.3 Škola	15
3.4 Parta	16
3.5 Osobnost mladistvého delikventa	16
4 Kriminalita a delikvence mladistvých.....	17
4.1 Agresivita a násilí.....	17
4.2 Vandalismus	18
4.3 Záškoláctví.....	18
5 Zákon o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb.....	18
5.1 Trestní odpovědnost mladistvých	19
5.2 Opatření ukládaná mladistvým	19

5.3 Účel opatření.....	20
6 Probační a mediační služba.....	21
Dohled probačního úředníka.....	21
Výkon dohledu probačního úředníka.....	22
Probační program.....	22
Probační program pro mladistvé.....	23
7 Orgán sociálně právní ochrany dětí.....	25
EMPIRICKÁ ČÁST.....	27
8 Cíl empirické části.....	27
9 Použité metody výzkumu.....	27
10 Získávání dat.....	28
11 Interpretace výzkumu.....	29
12 Vyhodnocení výzkumných otázek.....	44
13 Interpretace výzkumu.....	46
Shrnutí a závěr.....	48
Seznam použitých zdrojů.....	49
Tištěné monografie.....	49
Elektronické zdroje.....	50
Seznam příloh.....	51
Přílohy.....	7

Seznam grafů a tabulek

Graf č. 1: Věk nezletilých

Graf č. 2: Druh spáchané trestné činnosti

Graf č. 3: Potrestání nezletilého

Graf č. 4: Vychovatel nezletilého

Graf č. 5: Forma bydlení rodiny

Graf č. 6: Osoby žijící v domácnosti s nezletilým a vychovatelem

Graf č. 7: Navštěvovaná škola

Graf č. 8: Snížená známka z chování

Graf č. 9: Opakování ročníku

Graf č. 10: Nezletilý v péči psychiatra

Graf č. 11: Sledování rodiny OSPOD

Graf č. 12: Hlavní zdroje příjmů rodiny

Graf č. 13: Dávky státní sociální podpory nebo hmotné nouze

Tabulka č. 1: Věk nezletilých

Tabulka č. 2: Spáchaná trestná činnost

Tabulka č. 3: Potrestání nezletilého

Tabulka č. 4: Vychovatel nezletilého

Tabulka č. 5: Forma bydlení rodiny

Tabulka č. 6: Osoby žijící v domácnosti s nezletilým a vychovatelem

Tabulka č. 7: Navštěvovaná škola

Tabulka č. 8: Snížená známka z chování

Tabulka č. 9: Opakování ročníku

Tabulka č. 10: Nezletilý v péči psychiatra

Tabulka č. 11: Sledování rodiny OSPOD

Tabulka č. 12: Hlavní zdroje příjmů rodiny

Tabulka č. 13: Dávky státní sociální podpory nebo hmotné nouze

Seznam použitých zkratk

OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OZ	Občanský zákoník
PMS	Probační a mediační služba
SSP	Státní sociální podpora
TrZ	Trestní zákoník
VS ČR	Vězeňská služba České republiky
ZSVM	Zákon o soudnictví ve věcech mládeže

TEORETICKÁ ČÁST

Úvod

Kriminalita mládeže je v poslední době velmi diskutovaný problém. Odborná veřejnost se zabývá příčinami, důsledky a také prevencí kriminálního chování mladistvých, ale i dětí.

V teoretické části bakalářské práce se budeme nejdříve zabývat vysvětlením základních pojmů „dítě“, „mládež“ a „mladistvý“ z právního hlediska a popíšeme jejich věkové zvláštnosti. Dále popíšeme, jaké mohou být příčiny kriminálního chování u mladistvých. Z oblasti trestně právní objasníme trestní odpovědnost mladistvých, a jaké sankce jim podle zákona hrozí. S mladistvým, který se dopustí provinění, se již od prvotního vyšetřování zachází odlišně od dospělých. Orgány činné v trestním řízení, státní zástupci i soudci se při jednání s mladistvými řídí zákonem č. 218/2003 Sb., O soudnictví ve věcech mládeže. V tomto zákoně jsou uvedeny možné tresty, které hrozí mladistvým za spáchanou trestnou činnost. Společnost od dětí a mládeže očekává schopnost přizpůsobení se většině, dodržování společenských norem a statusů. Tresty pro mladistvé jsou považovány za výchovná opatření, mají za cíl jejich nápravu v chování, snahu o neopakování kriminálního chování, a aby si uvědomili, že jejich chování bylo nežádoucí.

Pokud mladistvý spáchal trestnou činnost, mohlo to mít různé příčiny a sám mohl jednat z různých pohnutek. Jaké jsou možné příčiny kriminálního chování popíšeme v teoretické části práce. Dále zmíníme vývojové etapy mladistvých, konkrétně ty, během nichž trestnou činnost spáchali, a jaké jsou odchylky od psychického vývoje dítěte.

Dohled probačního úředníka provádí Probační a mediační služba České republiky. O její činnosti ve vztahu k odsouzeným mladistvým se zmíníme v této práci. Dalším orgánem, který se může stýkat s rodinou mladistvého, je orgán sociálně-právní ochrany dětí. Také jeho činnost zmíníme v práci.

Cílem prováděného výzkumu je zjistit, v jakých sociálních a ekonomických podmínkách vyrůstají nezletilí, kterým byl uložený dohled probačního úředníka.

1 Dítě, mládež, mladistvý a nezletilý z pohledu práva

V bakalářské práci se budou vyskytovat pojmy, které bychom měli hned na začátku vysvětlit z důvodu pochopení problematiky dohledu probačního úředníka.

1.1 Věkové zvláštnosti nezletilých

Dítětem se podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže (dále ZSVM) rozumí ten, kdo nedovršil patnácti let věku. Dítě není trestně odpovědné, ale spáchá-li trestný čin, hovoříme o činu jinak trestném. Dětem lze ukládat některá opatření k jejich nápravě.

Mládeží se podle ZSVM rozumí dítě mladší patnácti let a mladistvý.

Mladistvým je podle ZSVM ten, kdo dovršil patnácti let věku a nepřekročil osmnáctý rok věku. Jedná se o pojem trestně právní, mladistvý již je trestně odpovědný. Trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá provinění. Při rozhodování o trestu pro mladistvého se přihlíží k ještě neukončenému fyzickému vývoji, jinému žebříčku hodnot a také k tomu, že většinou má jiné důvody ke spáchání trestného činu než dospělý.

Zletilost se v ČR podle Občanského zákoníku (dále jen OZ) nabývá dovršením 18 let věku, kdy je současně člověk svéprávný. Svěprávným se člověk před 18. rokem může stát uzavřením manželství nebo prohlášením za svéprávného. Svěprávnost poté nelze odebrat v případě zániku manželství (§30 občanský zákoník). Nezletilý tedy může být dítě nebo mladistvý a jedná se o pojem občanského práva.

V bakalářské práci budeme používat pojem „mladistvý“ pro věkovou kategorii do patnácti let (dětí), tak i do osmnácti let (mládež).

2 Psychický vývoj dítěte

Psychický vývoj můžeme charakterizovat jako proces vzniku, rozvoje a proměn psychických procesů a vlastností, jejich různorodost v rámci celé osobnosti. Projevuje se změnami, nárůstem i úbytkem různých funkcí, které se mohou rozvíjet postupně nebo skokově. Na psychickém vývoji se podle Vágnerové (2008) podílí tři oblasti, které se rozvíjí ve vzájemné interakci:

Biosociální vývoj – zahrnuje tělesný vývoj včetně s tím spojených proměn.

Kognitivní vývoj – zahrnuje všechny psychické procesy, které se podílejí na lidském poznávání, především příjem a zpracování informací, způsob uvažování. Tento vývoj ovlivňují vrozené dispozice, způsob výchovy i vzdělávání.

Psychosociální vývoj - zahrnuje změny způsobu osobnostních a sociálních charakteristik, mezilidských vztahů, sociálních rolí. Můžeme ho označit termínem socializace, na kterém se významně podílí rodina, škola, vrstevníci.

Psychický vývoj je proces vzájemné interakce vrozených vlastností, vnějších vlivů sociálního prostředí a uskutečňuje se prostřednictvím zrání a učení. Učíme se díky zkušenostem a postupně. Jednotlivé vývojové fáze mají své typické změny. Zejména zkušenosti z dětství ovlivňují člověka v jeho dalším životě.

2.1 Mladší školní období

Mladší školní období začíná u dítěte nástupem do školy. Dítě přebírá novou sociální roli, která na jeho psychiku i osobnost klade nové nároky. Ty musí dítě zvládnout. Někteří odborníci, např. Helus (2011) a Langmeier (2006) uvádějí, že školní povinnosti jsou pro dítě výzvou, učí se číst, psát a počítat a svými pokroky se může pochlubit dospělým a být na sebe hrdé. Nástupem do školy začíná komunikovat i s jinými dospělými – učiteli a také se svými spolužáky. Ve škole i mimo ni se utvářejí skupiny dětí a do procesu socializace vstupují jako další činitelé. Některé děti jsou dominantnější a více se prosazují, jiné se podřizují a jsou pasivnější. Tyto rozdíly se ve školním věku ještě zvyrazňují a mohou se nesprávným vedením posilovat.

Ve škole začíná dítě lépe rozumět různým názorům, přáním a potřebám různých lidí a zároveň roste jeho schopnost seberegulace. Musí se učit na úkor hraní nebo jiné činnosti, která by ho bavila více. Jeho hodnotová orientace už má základy, ví, co se smí a co se nesmí. Chová se tak, aby nebylo potrestáno, a snaží se tím dodržovat sociální normy.

2.2 Období dospívání

Období dospívání je podle Langmeiera (2006) a Heluse (2011) obdobím, ve kterém dochází k biologickému zrání, a hlavně k významným psychickým změnám, také k emoční labilitě a nastupuje vyspělé abstraktní myšlení. Člověk přejímá další novou sociální roli. Postoj rodičů a učitelů a dalších osob v blízkém okolí, má pro něj velký význam. Dítě se začíná osamostatňovat a navazovat významnější vztahy s vrstevníky obojího pohlaví. Období

dospívání je rozhodující pro uspokojivé vytvoření rodičovských a manželských rolí v budoucnu.

Období dospívání nebo také puberty souvisí s řadou biologických změn v organismu. Z chlapců se stávají muži a z dívek ženy. Přijetí vlastního těla a vnějšího vzhledu po proměnách je velká zátěž jak pro samotného dospívajícího, tak pro rodiče i učitele. Začínají být důležité vztahy v partě a s vrstevníky. Přesto musí dítě vědět, že ho jeho nejbližší mají rádi a pomáhají mu vyrovnat se s novou rolí. Pomáhají mu překonat nezdary a rozpory, které v dospívajícím vyvolávají otázky, jak má nasměrovat svojí budoucnost, zda se má více věnovat škole, zájmům nebo kamarádům. Dospívající se rozhoduje, jakou školu půjde studovat, jaké bude jeho povolání a čím se bude v dospělosti živit.

2.3 Socializace jedince

Socializace je proces, při kterém člověk vlivem vnějších podnětů dozrává v osobnost. Podstatnou část socializace tvoří výchova, působení rodičů, učitelů a dalších výchovných činitelů. Na dítě dále působí společnost tím, jaké chování od něj očekává. Proces socializace probíhá po celý život, podstatným obdobím je dětství a dospívání, během kterých získává dítě sociální dovednosti. Výsledkem procesu socializace je jedinečná osobnost, která respektuje normy a pravidla společnosti, do které se narodila.

V případě kriminálního chování mladistvých můžeme hovořit o narušené socializaci, nerespektování společenských norem a nedostatečném ovládnutí svého chování. Mladiství jsou často lhostejní ke svému okolí, je jim jedno komu a jak ublíží a způsobí jakoukoliv újmu.

3 Vybrané příčiny kriminálního chování

Důvody nebo příčiny kriminálního chování mladistvých nelze podle Vágnerové (2004) jednoznačně definovat. Nelze říci, že např. „ten chlapec rozbil výlohu obchodu proto, že vyrůstal v neúplné rodině“. Nicméně existují aspekty, které ke kriminálnímu chování přispívají. Příčin vzniku poruchového chování může být více, jsou biologické i sociální, a působí ve vzájemné interakci. Některé z příčin popíšeme dále.

3.1 Pohlaví a gender

Matoušek (2011) uvádí, že častějšími pachateli trestných činů jsou podle statistik muži. V posledních letech sice stoupá kriminalita žen, není zatím v tak velké míře jako u mužů.

Jedním z důvodů mužské kriminality je např. agresivita, která může být ovlivněná mužským pohlavním hormonem testosteronem. Rozdílná je také výchova dívek a chlapců. Děvčata jsou rodiči a učiteli vedená k rodinnému životu a vazba na vrstevnickou partu bývá menší.

3.2 Vliv rodiny

Rodinu považujeme za nejdůležitější v životě každého dítěte. Z rodiny si dítě odnáší do dospělosti vzorce chování, normy a hodnoty dané ve společnosti. Rodiče dítě usměrňují výchovou a zároveň mu poskytují bezpečnou základnu, ze které objevuje svět. Zkušenostmi ze vztahů mezi členy rodiny si vytváří poznávání, emoce a chování ve vlastních blízkých vztazích. Podle Matouška (2011) klesá v posledních letech počet uzavřených sňatků, zvyšuje se rozvodovost, klesá porodnost, čím dál tím víc lidí žije samo, tzv. „singles“, stoupá počet samoživitelů a párů, kteří mají děti bez sňatku a také párů, kteří děti nemají. Také v České republice se tento trend potvrzuje po roce 1989.

Rodičovská péče a vazby v rodině mezi dítětem a matkou a mezi ostatními členy rodiny jsou klíčové v osobnostním vývoji. Matka poskytuje dítěti základní potřebu bezpečí. Kvalitní vazba mezi matkou a dítětem je základem pro budování vztahů dítěte po celý jeho život a základem pro důvěru v dospělé lidi. Jestliže rodič není schopen poskytnout dítěti pocit bezpečí, zesiluje dítě emoční projevy a vzniká ambivalentní vazba, nebo svou potřebu vazby potlačuje a vzniká vyhýbavá vazba, dítě se od dospělých odtahuje. U některých dětí se může projevit dezorganizovaná vazba, kdy dítě rodiče odmítá a zároveň projevuje potřebu blízkosti. Na negativní postoj k dítěti a ztížení vytvoření pevné citové vazby ze strany matky může mít vliv těžký porod, odloučení od dítěte ihned po porodu a také v prvních šesti měsících života například z důvodu nemoci dítěte či matky.

Jednou z negativních zkušeností, kterou si dítě může z rodiny převzít, je kriminální chování jeho rodičů, dále je to nezáměr rodičů o trávení volného času dítěte, nesprávná výchova a podporování špatných vzorců chování.

3.3 Škola

Škola je instituce, od které požadujeme v první řadě vzdělání a získání informací. Ve škole také dítě získává nové kontakty, učí se rozvíjet mezilidské vztahy. Mezi rodiči a školou by měla fungovat informační vazba, aby obě strany mohly reagovat na potřeby a projevy chování dítěte. Už na prvním stupni je možné pozorovat, jak se děti rozdělují

do určitých skupin. Zpravidla se spolu více baví děti, které mají společný konkrétní znak. Aktivní a komunikativní děti sedí v předních lavicích, jsou u učitelů oblíbení. Přehlížení nebo neoblíbenost u učitele může vyvolat konflikty mezi žáky a být počátkem pro šikanování. Dítě se může uzavřít do sebe a vyhledávat děti se stejnou stigmatizací.

3.4 Parta

Volný čas může dítě trávit společně s vrstevníky v partě. Pro děti je smysluplné trávení volného času dobré. Problém nastává, pokud se parta stane pro dítě důležitější než rodina. V dysfunkčních rodinách nemá dítě nastavené hranice a vzory chování může přejímat od ostatních dětí v partě. Před nimi se snaží obstát, zvláště pokud potřebuje uznání, kterého se mu nedostává doma. Příslušnost k partě znamená uznávání jejích hodnot a pravidel, týká se to také oblečení a postojů k rodině, ke škole. Školní docházka nebývá u delikventní mládeže na prvním místě, tyto děti často vidí vzdělání jako zbytečnou věc. Podle Vágnerové (2014) může mít negativní vliv na dítě vyrůstání ve výchovném ústavu.

Mládež, která se dopouští trestné činnosti, se většinou ve volném čase nudí. Jak už jsme několikrát popsali, nerespektují pravidla a normy většinové společnosti, takže si věci obstarávají zpočátku drobnými krádežemi. Ty mohou přerůst v organizované skupinové akce.

3.5 Osobnost mladistvého delikventa

Jednoznačná charakteristika osobnosti delikventa neexistuje. Každý člověk má jiné povahové vlastnosti, vyrůstá v různém prostředí a působení vnějších vlivů ovlivňuje každého jinak. Při pátrání po příčinách delikventně jednajícího mladistvého musíme počítat nejen s osobností a psychickým vývojem člověka, ale také se situací, při které ke kriminálnímu chování došlo. Pokud bychom chtěli pochopit kriminální chování mladistvého, museli bychom znát také motiv jeho činu.

Častým osobnostním znakem mladistvého s kriminálním chováním je impulzivita, dále emoční labilita, nervozita. Častějšími pachatelí trestných činů jsou chlapci. Tato mládež je orientovaná na momentální uspokojení potřeb, nemyslí dopředu. Zajímá je, co je tady a teď a co by právě v tuto chvíli mohli získat. Jejich emoční prožívání je extrémní, jsou popudliví a výbušní, reagují afektivně. Často jsou emočně nestabilní, což se odráží v mezilidských vztazích. Nelitují svého kriminálního chování a mnohdy nelitují ani osoby, které kvůli nim

utrpěli jakoukoliv újmu. Mladiství, kteří páchají trestnou činnost, mají narušenou morálku a k dosažení svých cílů používají prostředků, které většinová společnost netoleruje. Delikventní jednání mládeže souvisí s disociální poruchou osobnosti, která je charakterizovaná nerovnováhou v chování mladistvého a společenskými normami, doprovázená špatnými mezilidskými vztahy. Je to chování nespolečenské, antisociální, s porušováním práv ostatních, jak uvádí Jedlička (2004).

4 Kriminalita a delikvence mladistvých

Kriminální chování mladistvých je závažný společensky negativní jev. Má důsledky pro další život jedince a může ho poznamenat na celý život. Jedná se o trestně postižitelné jednání na rozdíl od delikvence, kterou označujeme chování, které je společensky nepřijatelné, nemusí být ale trestné.

Nejčastěji páchanou trestnou činností mladistvých je tzv. pouliční kriminalita, které se dopouštějí ve dvojicích nebo v partě. Jedná se o krádeže nebo loupeže, loupežná přepadení nebo trestné činy vůči majetku. Cílem je získání věcí, které si nechtějí nebo nedokážou opatřit legálním způsobem.

Mezi další nežádoucí chování mladistvých patří drogová kriminalita. Je možné ji rozdělit na zacházení s drogami jako je jejich opatřování, pěstování nebo výroba a obchodování. S užíváním drog nebo alkoholu souvisí spáchaná trestná činnost mladistvých. Obchodují s drogami za účelem získání peněz nebo je sami užívají a pod jejich vlivem páchají trestnou činnost.

4.1 Agresivita a násilí

Lidská agresivita je podle Fischera (2009) otázkou psychologickou i sociální. Jako agresivní můžeme označit chování, které omezuje práva a narušuje integritu sociálního okolí. Cílem agresivního chování může být násilí vůči ostatním osobám a okolí. Agresivní jedinec se chová v rozporu se společenskými normami, porušuje je.

Destruktivní chování je typické pro agresivní chování. Jsou různé druhy agresivity a ty souvisejí s motivací a aktuálními podněty, které člověka k agresivnímu jednání vedou. Fischer (2009) rozlišuje tyto druhy agresivity:

zlostná agresivita – většinou se jedná o impulzivní afektivní jednání, a pokud člověk takto jedná z důvodu odplaty, je to společensky nebezpečné.

spontánní agresivita – jako patologickou ji označujeme v případě, že bolest jinému člověku přináší emocionální uspokojení.

Příčiny agresivity a násilí mohou být vrozené a získané.

Vrozené dispozice – sklon k agresivnímu jednání bývá u mužů spojován s hladinou testosteronu. Vyšší hladina testosteronu souvisí s protispoločenským chováním. Příčinou může být také porucha psychického vývoje a hyperkinetická porucha, úraz nebo onemocnění.

Získané dispozice – tendence k agresivnímu jednání se dají získat sociálním učením. Roli v tom může hrát působení rodiny, vrstevnické party nebo jiné sociální skupiny, v dnešní době také velmi diskutované působení médií. Nezletilý může agresivní chování pozorovat u ostatních a převzít ho jako vzor chování.

4.2 Vandalismus

Vandalismus označuje Fischer (2009) jako specifický druh agresivního chování u lidí. Je to delikventní jednání a můžeme ho označit jako poškozování a ničení majetku nebo věcných hodnot. Takové jednání nepřináší pachateli žádný zisk a většinou tak činí pro vlastní potěšení a odreagování. S vandalismem se často setkáváme u mladistvých, kteří mohou být pod vlivem alkoholu nebo drog. Jejich delikventní jednání nemá racionální smysl, často se tak chovají z nudy a z dokazování vlastní moci. Nedokážou se realizovat jiným způsobem. Vandalismem chtějí získat uznání v partě. Dívky se vandalismu dopouštějí jen ve výjimečných případech.

4.3 Záškoláctví

Záškoláctví patří mezi dětmi školního věku k častým výchovným obtížím. Je vnímáno jako porucha chování a závažnost je hodnocena podle rozsahu. Příčinou záškoláctví může být strach ze špatných známek a následného potrestání od rodičů, špatné vztahy ke spolužákům a učitelům, nebo celkově negativní postoj dítěte ke škole. A právě čas, který dítě tráví mimo školu, může vést ke kriminálnímu chování.

5 Zákon o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb.

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže je účinný od 1. ledna 2004. Jedním z důvodů, proč tento zákon vznikl, byla rostoucí kriminalita mládeže. Významným důvodem

v rozdílnosti trestání mladistvých a dospělých je neukončený vývoj mladistvých a šance na život, ve kterém budou respektovat normy a hodnoty společnosti a dalšího kriminálního chování se vyvarují.

5.1 Trestní odpovědnost mladistvých

Za čin, který mladiství spáchá, je trestně odpovědný, pokud v době spáchání tohoto činu byl natolik rozumově a mravně vyspělý, aby byl schopen rozpoznat nebezpečnost svého činu pro společnost, a pokud byl schopen ovládat svoje jednání (Šámal aj. 2004). Z tohoto ustanovení vyplývá, že psychický a sociální vývoj dítěte do osmnácti let ještě není ukončený.

Trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá provinění. Kriminální chování rozlišujeme v případě dospělého a mladistvého. Mladistvý je ještě schopný svoje názory a postoje změnit, z důvodu neukončeného vývoje osobnosti. Pokud na něj budou mít vliv instituce nebo lidé, kteří zaujímají pozitivní názory na společnost, uznávají její pravidla a dokážou je mladým lidem předávat, nemusí docházet k recidivnímu chování a z jednoho provinění se může stát jednorázové „zaváhání“, které nebude mít vliv na budoucí život mladistvého. V případě kriminálního chování mladistvých můžeme hovořit o selhání společnosti, rodiny nebo vychovatele a školy, kteří takovému jednání nedokázali včas zabránit.

Soudy pro mládež při rozhodování o uložení trestu ukládají, nebo se snaží ukládat taková opatření, která mohou být pro mladistvého šance k lepšímu chování. Dalším znakem v posouzení druhu uloženého opatření je míra závažnosti spáchaného činu na společnost.

5.2 Opatření ukládaná mladistvým

Mladistvým se po spáchání provinění ukládají tato opatření:

- a) výchovná opatření
 - dohled probačního úředníka
 - probační program
 - výchovné povinnosti
 - výchovná omezení
 - napomenutí s výstrahou

b) ochranná opatření

- ochranné léčení
- zabránění věci
- ochranná výchova

c) trestní opatření

- obecně prospěšné práce
- peněžité opatření
- peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu
- propadnutí věci
- zákaz činnosti
- vyhoštění
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněné odsouzení)
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem
- odnětí svobody nepodmíněné

5.3 Účel opatření

Účelem opatření je především vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj mladistvého se zřetelem na jeho dosažený stupeň rozumového a mravního vývoje, osobnostním vlastnostem, k rodinné výchově a k prostředí mladistvého, ze kterého pochází, i jeho ochrana před škodlivými vlivy a předcházení páčání dalšího provinění. Opatření ukládaná mladistvým tvoří ucelenou soustavu, která umožňuje adekvátně reagovat na osobní poměry mladistvého, i na spáchanou trestnou činnost. K mladistvému se přistupuje jako k doposud nevyzrálému jedinci s vyvíjející se stupnicí hodnot, kterou lze vhodným zásahem a zvoleným opatřením ovlivnit. Od trestání dospělých se tento přístup liší tím, že se soustředí na aktuální životní situaci a budoucnost mladistvého, kdežto u dospělých se pohlíží na

minulost a spáchaný trestný čin. Jedná se o princip restorativní (obnovující) justice (Šámal, aj., 2004, s. 93-95).

6 Probační a mediační služba

Probační a mediační služba byla zřízená 1. ledna 2001 zákonem č. 257/2000 Sb. O Probační a mediační službě. Jejím účelem je provádění úkonů probace a mediace ve věcech projednávaných v trestním řízení.

Probační a mediační služba usiluje o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení následků spojených s trestnou činností. Také organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon alternativních trestů a opatření s důrazem na ochranu společnosti, zájmy poškozených a prevenci kriminality (Metodický standard PMS, s. 1).

Dohled probačního úředníka

Dohled probačního úředníka patří mezi tresty bez odnětí svobody, které ukládá soud pro mládež podle zákona č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže. Jedná se o výchovné opatření, které může být mladistvému uloženo za spáchanou trestnou činnost. Středisko PMS zahajuje výkon dohledu na základě rozhodnutí soudu k tomuto alternativnímu trestu.

Opatření dohledu velmi zasahuje do života mladistvého. Jeho účelem je účinná převýchova a pozitivní ovlivňování chování mladistvého, které je založené na kontrole, poradenství a pomoci. Probační úředník kontroluje rodinnou situaci a prostředí, chování rodičů vůči mladistvému, snaží se, aby žil pozitivně a v souladu se zákonem. Navštěvuje ho doma i ve škole. Mladistvý zase dochází na pracoviště Probační a mediační služby. Úvodní konzultaci absolvuje na základě výzvy, kterou mu posílá PMS. V rámci úvodní konzultace vysvětlí probační úředník mladistvému srozumitelnou formou výkon dohledu. Na dalších konzultacích spolu vypracují probační program. Program slouží k individuální specifikaci dohledu a jeho konkrétní podoby, v průběhu se může měnit podle potřeby.

Cílem dohledu probačního úředníka je, aby se mladistvý zdržel dalšího trestného jednání, aby se začlenil do společnosti a respektoval její normy a hodnoty.

Výkon dohledu probačního úředníka

Dohled probačního úředníka stanovuje ve svém rozhodnutí soud pro mládež, v přípravném řízení státní zástupce středisku Probační a mediační služby podle toho, kde mladistvý bydlí nebo se zdržuje.

Probační program

Při úvodní konzultaci v rámci výkonu dohledu je klient probačním úředníkem poučen o smyslu a účelu uloženého dohledu a o právech a povinnostech, které pro něho z institutu dohledu vyplývají. Stejně tak je klient seznámen s právy a povinnostmi probačního úředníka v průběhu výkonu dohledu. V rámci první konzultace dochází k dojednávání konkrétních pravidel spolupráce mezi klientem a probačním úředníkem, v rámci dalších konzultací pak postupně k vytvoření probačního programu. Obsah probačního programu se v první řadě odvíjí od pravomocného rozhodnutí soudu s uloženými povinnostmi a omezením a zákonného právního rámce institutu dohledu (§26a, 26b TrZ), dále pak od individuální situace klienta a specifických okolností souvisejících s trestnou činností.

Každý probační program je individuální prací probačního úředníka s klientem. Probační program je tvořen probačním úředníkem ve spolupráci s klientem a představuje možnost kreativního rozvoje jejich pracovního vztahu. Probační úředník s klientem identifikuje a pojmenovává jeho specifické potřeby a zájmy a společně hledají možnost jejich naplnění společensky a právně přijatelným způsobem. Probační úředník vyzdvihuje všechna klientova pozitiva, ale zároveň s klientem hledá cesty jak měnit to, co je hodnoceno jako negativní, tj. společensky a právně nepřijatelné. V rámci konzultací probační úředník otevírá prostor pro prezentaci životních postojů klienta a podporuje ho v získání náhledu na ty, které se neslučují se zákonem. Jedná se o dlouhodobou práci probačního úředníka s klientem, která se realizuje prostřednictvím postupného naplňování cílů a dílčích kroků, jež jsou stanoveny v rámci probačního programu.

Probační úředník klienta v průběhu dohledu jednak kontroluje a jednak mu pomáhá. V obou případech ale nechává odpovědnost za řešení situace na samotném klientovi.

Probační program je zpracován jednoduchou a jasnou formou a svým obsahem představuje výsledek dojednání mezi probačním úředníkem a klientem. Cíle dohledu jsou stanoveny konkrétně, stejně jako jsou definovány i dílčí kroky, jež mají vést k jejich naplnění. Tyto dílčí kroky dohledu je nutné formulovat tak, aby je bylo možné ověřit a dosažené

výsledky vyhodnotit. Cíle dohledu a dílčí kroky mají nejen zohledňovat uložené přiměřené povinnosti/omezení dohledu, ale mají rovněž vést k nápravě škod a konfliktních vztahů v souvislosti s trestným činem. Stanovené dílčí kroky mají vycházet z reálných možností klienta je naplnit a z hlediska zátěže představují postupné zvyšování náročnosti. Tento proces plnění dílčích kroků v rámci výkonu dohledu je ze strany probačního úředníka doprovázen pravidelným vyhodnocováním, které se děje ve spolupráci s klientem. Přehled výsledků, kterých bylo dosaženo, je pro klienta velice názorným ukazatelem jeho úspěšnosti při plnění podmínek dohledu. Tento ukazatel může být pro klienta silnou motivací do dalšího průběhu dohledu. Na základě tohoto průběžného vyhodnocení probační úředník v důsledku měnících se okolností situace klienta jej společně s klientem aktualizuje a vyhodnocuje. O průběhu plnění programu informuje PMS soud (Metodický standard PMS 2008, s. 2-3).

Probační program pro mladistvé

Probačním programem pro mladistvé se rozumí zejména program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, a to s různým režimem omezení v běžném způsobu života, který směřuje k tomu, aby se mladistvý vyhnul chování, které by bylo v rozporu se zákonem, a k podpoře jeho vhodného sociálního zázemí a k urovnání vztahů mezi ním a poškozeným (zákon č. 218/2003 Sb., § 17 odst. 1).

Program výkonu dohledu obsahuje:

- a) objasnění motivů a podmínek jednání mladistvého vedoucích ke spáchání trestné činnosti a stupně rizika jejího opakování,
- b) metody práce s mladistvým vedoucí k tomu, aby si uvědomil negativní dopady svého jednání na poškozeného, společnost, i sebe samého,
- c) rámcový rozvrh plánovaných osobních kontaktů probačního úředníka s mladistvým,
- d) způsob kontroly průběžného plnění stanovených podmínek, povinností a omezení uložených mladistvému,
- e) individuální plán výkonu dohledu včetně cílů a metod resocializace,

- f) vymezení zamýšlených cílů dohledu, zaměřených zvláště na změny v chování směřující k posílení vědomí odpovědnosti mladistvého a ke snížení recidivy,
- g) časový harmonogram k dosažení plánovaných cílů.

Probační program může mladistvému uložit soud pro mládež a v přípravném řízení i státní zástupce. Při rozhodnutí o uložení tohoto výchovného opatření je potřeba zohlednit, aby probační program byl vhodný vzhledem k potřebám mladistvého a zájmům společnosti, aby bylo zajištěno, že mladistvému byla poskytnuta dostatečná možnost seznámit se s obsahem probačního programu a aby bylo nepochybné, že mladistvý souhlasí se svou účastí na něm (§17 z. č. 218/2003 Sb.). Probační program nelze uložit dítěti mladšímu patnácti let. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže pro případ osob mladších patnácti let počítá s možností uložení opatření a to zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče (Probační a mediační služba ČR 2015).

Výkonem probačního programu soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce pověří probačního úředníka. Probační úředník je rovněž povinen bez zbytečného odkladu soudu pro mládež nebo státnímu zástupci, který probační program uložil, podat zprávu o ukončení probačního programu a jeho výsledku. Pokud soud nebo státní zástupce nestanoví jinak, zprávu o průběhu výkonu dohledu nad mladistvým předkládá probační úředník nejméně jednou za šest měsíců. Zpravidla je obsahem průběžné zprávy informace o:

- a) průběhu výkonu dohledu nad mladistvým,
- b) plnění uložených výchovných opatření mladistvým, byla-li uložena,
- c) osobních, rodinných a sociálních poměrech mladistvého a o jeho aktuální životní situaci.

Dále by měla zpráva obsahovat informace o jednotlivé probační činnosti, čemu jsou věnovaná jednotlivá setkání mladistvého a probačního úředníka, jaká je vzájemná spolupráce, jak tráví mladistvý volný čas, jaké jsou jeho výsledky a chování ve škole. Dále by měla zahrnovat řešení otázky následků trestné činnosti na mladistvého, rodinu nebo poškozeného (Šámal aj., 2004 s. 756-759).

Probační program může soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce uložit jen se souhlasem mladistvého, proti kterému je řízení vedeno. Mladistvý může kdykoli v průběhu řízení až do jeho pravomocného skončení svůj souhlas odvolat a to prohlášením adresovaným soudu pro mládež a v přípravném řízení státnímu zástupci. Výkon probačního programu tím končí. Neplní-li mladistvý v průběhu vykonávacího řízení uložený probační program, závažně nebo opakovaně porušuje podmínky probačního dohledu, má probační úředník povinnost sdělit tyto informace před soudem pro mládež, a to bez zbytečného odkladu. Při méně závažném porušení stanovených podmínek upozorní probační úředník mladistvého, dá mu výstrahu a poučení. Míru závažnosti porušení podmínek dohledu posuzuje každý probační úředník individuálně. Výstrahou může probační úředník řešit pouze méně závažná porušení podmínek. Mladistvému jej může udělit písemně nebo ústně. Výstrahy mohou být uděleny maximálně dvě během jednoho roku.

V souvislosti s přijetím zákona č. 218/2003 Sb. a s plněním úkolů v této oblasti je úkolem PMS podporovat vytváření a rozvoj probačních a jiných podpůrných sociálních programů, které budou navazovat na působení pracovníků PMS. Tyto programy budou schopny naplňovat požadavky zákona č. 218/2003 Sb. tím, že budou efektivně působit na začlenění pachatele do sociálního prostředí a obnovení jeho sociálních vztahů. Aby bylo možné takový úkol naplnit, musí být vytvořen transparentní a pružný systém, který nabídne jasně definované, dostupné, kvalitní a účinné programy sociálních služeb, které budou odrážet současnou úroveň poznání v této oblasti a vycházet vstříc potřebám PMS a jejích klientů. Existence PRP je nedílnou součástí systému uplatňování alternativních trestů a alternativ k potrestání v souladu s přístupem restorativní justice.

7 Orgán sociálně právní ochrany dětí

Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) provádí svou činnost na základě zákona č. 359/1999 Sb. O sociálně-právní ochraně dětí. Orgány, které zajišťují sociálně-právní ochranu, jsou:

- a) krajské úřady,
- b) obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- c) obecní úřady a újezdní úřady,
- d) ministerstvo,

- e) Úřad,
- f) Úřad práce České republiky,
- g) Komise pro sociálně-právní ochranu dětí.

Činností orgánu sociálně právní ochrany dětí je:

- ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,
- zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní rodině.

OSPOD podává návrhy k soudu v případě nezájmu o dítě ze strany rodičů, na omezení, pozastavení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti, na nařízení, prodloužení nebo ukončení ústavní výchovy. Vykonává funkci poručníka a opatrovníka, pokud není ustanoven, navštěvuje rodiny s dětmi svěřenými k výchově jiných osob.

EMPIRICKÁ ČÁST

8 Cíl empirické části

Cílem empirické části této práce je zjistit, v jakých sociálních a ekonomických podmínkách vyrůstají nezletilí, kterým byl uložený dohled probačního úředníka.

Probační úřednice má na starosti klienty do osmnácti let věku a tato věková skupina zahrnuje jak děti do patnácti let, tak mladistvé od patnácti do osmnácti let. Cílem bakalářské práce nebylo srovnání mladistvých a dětí, ale zjištění, jak probační úředník pracuje se všemi nezletilými, kterým byl uložený dohled probačního úředníka.

Výzkumná otázka č. 1: V jakých rodinách vyrůstali nezletilí, kterým byl uložen dohled probačního úředníka?

Výzkumná otázka č. 2: Jakou mají nezletilí, kterým byl uložen dohled probačního úředníka, docházku a prospěch ve škole?

Výzkumná otázka č. 3: Jsou nezletilí, kterým byl uložený dohled probačního úředníka, sledováni OSPOD a psychiatrem?

Výzkumná otázka č. 4: Jaké má rodina nezletilého hlavní zdroje příjmů?

9 Použité metody výzkumu

K získávání dat pro provedení výzkumu byla použita metoda rozhovoru s pracovníci PMS, která má mladistvé klienty na starost. Zná je osobně, protože jednou z podmínek plnění dohledu probačního úředníka, je chodit na pravidelné schůzky.

Další použitou metodou bylo studium dokumentace, konkrétně se jednalo o spisy nezletilých klientů. Ve spisech jsou o nezletilých klientech vedené zápisy z návštěv, které u pracovníka PMS musí v domluveném termínu nezletilý vykonat. Ze spisů je možné získat

také informace o komunikaci pracovníka PMS s ostatními institucemi – školou, soudem, OSPOD, s rodiči.

10 Získávání dat

Hlavním zdrojem k získání dat potřebných k výzkumu, byla analýza a studium dokumentace klientů. U studování byla přítomná také pracovnice PMS, která má nebo měla klienty na starost. Před začátkem studia dokumentace jsme si vytvořily soubor otázek podle tematických okruhů zaměřených na zjištění rodinné, finanční a sociální situace nezletilého a jeho rodiny.

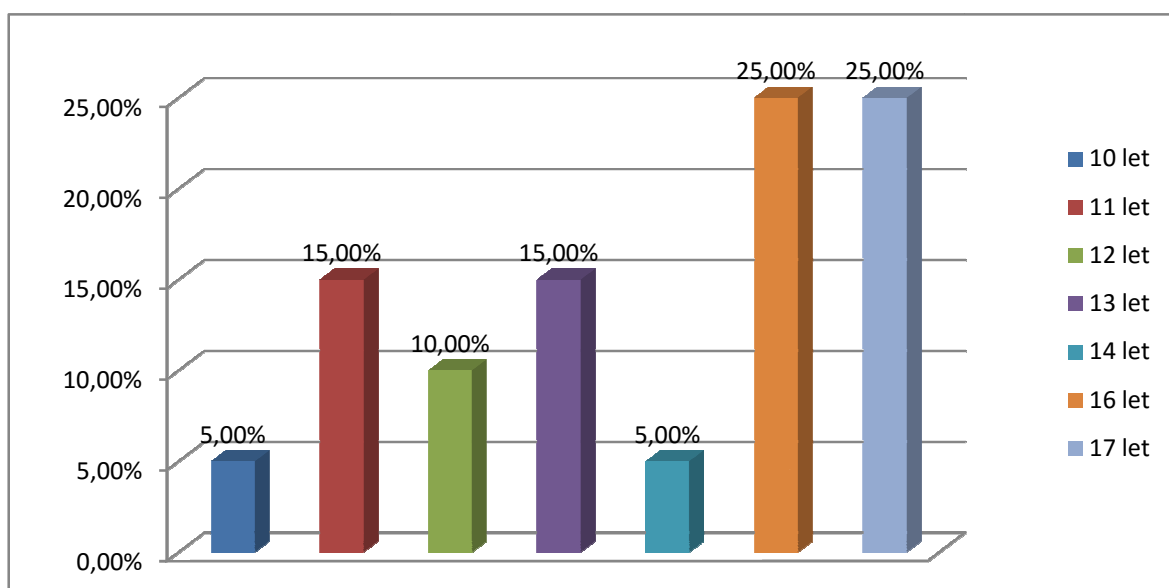
11 Interpretace výzkumu

Provedený výzkum jsme zaměřili na zjišťování sociálních, rodinných a finančních poměrů rodin nezletilých. Otázky jsme zaměřili do těchto tematických oblastí, v jaké rodině nezletilý vyrůstá, na jakou školu chodí, v jakém typu bydlení rodina žije a jaké má finanční zdroje. Všechny údaje jsou vyhodnoceny v absolutní i relativní četnosti, procenta byla zaokrouhlena na jedno desetinné místo. U každé otázky jsou výsledky zaznamenány do tabulky i grafu, na závěr je slovní zhodnocení.

Otázka č. 1: Kolik bylo nezletilému let, když se dopustil protiprávního jednání?

Tabulka č. 1 : Věk nezletilých

Věk nezletilého	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
10 let	1	5,00%
11 let	3	15,00%
12 let	2	10,00%
13 let	3	15,00%
14 let	1	5,00%
16 let	5	25,00%
17 let	5	25,00%
Celkem	20	100%

Graf č. 1: Věk nezletilých

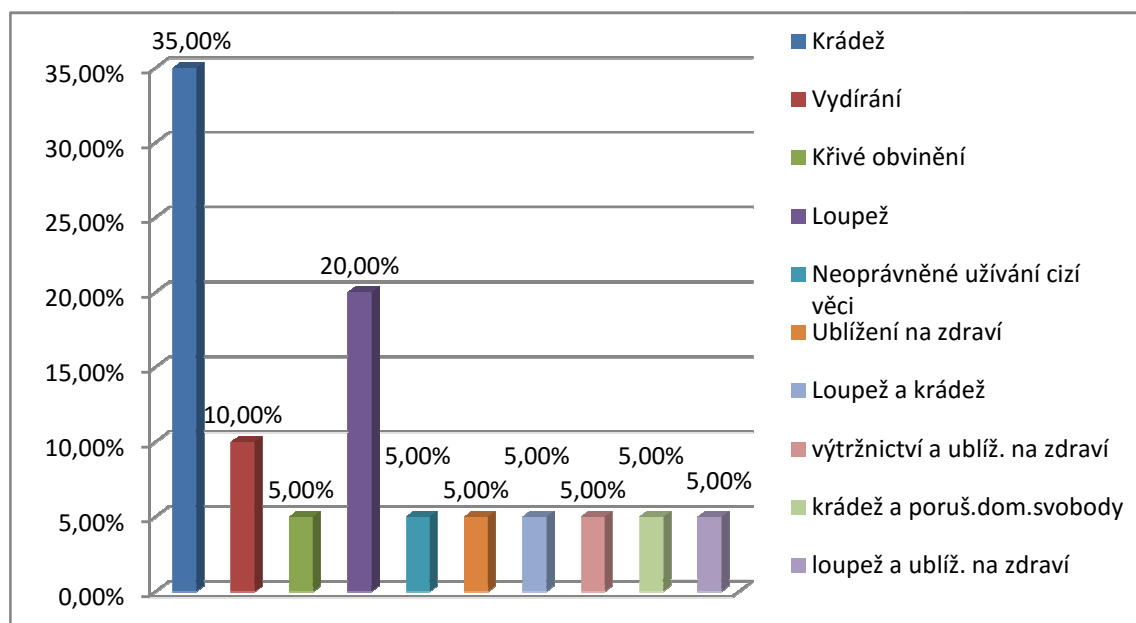
První otázkou jsme zjišťovali, kolik bylo nezletilým let, když se dopustili trestné činnosti poprvé. Z výzkumu vyplývá, že největší počet nezletilých, kteří se trestní činnosti dopustí, je ve věku 16 a 17 let, z celkového počtu je to 25%. Třem (15%) nezletilým bylo 11 let, třem (15%) bylo 13 let. Dvěma (10%) nezletilým bylo 12 let, jednomu (5%) bylo 10 let a jednomu (5%) bylo 14 let. Dva nezletilí se dopustili další trestné činnosti během trvání dohledu probačního úředníka. V tom případě jim byl dohled prodloužený. Jeden nezletilý byl potrestán dohledem za opakovanou trestnou činnost. Výzkumem jsme v jednom případě objevili formu spolupachatelství, kdy byli tři nezletilí souzeni za protiprávní jednání provedené společně.

Otázka č. 2: Jakého činu se nezletilý dopustil?

Tabulka č. 2: Spáchaná trestná činnost

Spáchaná trestná činnost	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Krádež	7	35,00%
Vydírání	2	10,00%
Křivé obvinění	1	5,00%
Loupež	4	20,00%
Neoprávněné užívání cizí věci	1	5,00%
Ublížení na zdraví	1	5,00%
Loupež a krádež	1	5,00%
Výtržnictví a ublížení na zdraví	1	5,00%
Krádež a porušování domovní svobody	1	5,00%
Loupež a ublížení na zdraví	1	5,00%
celkem	20	100%

Graf č. 2: Druh spáchané trestné činnosti

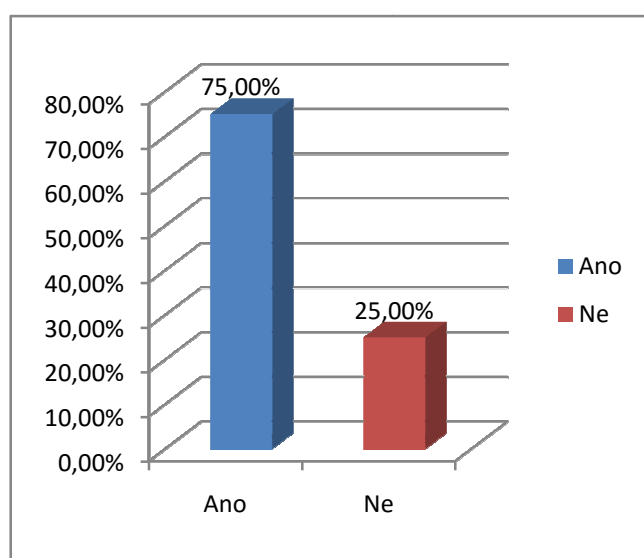
Průzkumem jsme zjistili, jakou trestnou činnost nezletilí spáchali. Výsledek ukázal, že 7 (35,00%) nezletilých spáchalo krádež, 4 (20,00%) nezletilých spáchalo loupež, 2 (10,00%) nezletilí se dopustili vydírání, jeden (5,00%) nezletilý se dopustil křivého obvinění, jeden (5,00%) nezletilý se dopustil neoprávněného užívání cizí věci a jeden (5,00%) nezletilý se dopustil ublížení na zdraví. Jeden (5,00%) se dopustil loupeže i krádeže, jeden (5,00%) se dopustil výtržnictví i ublížení na zdraví, jeden (5,00%) nezletilý spáchal krádež i porušování domovní svobody a jeden (5,00%) nezletilý spáchal loupeže i ublížení na zdraví.

Ze statistiky Policie České republiky vyplývá, že k 31. 8. 2015 spáchalo loupež 285 nezletilých, krádeže se dopustilo 1970 nezletilých a ublížení na zdraví 393 nezletilých (Policie České republiky 2015). Ze statistiky i z provedeného výzkumu vyplývá, že nejčastěji páchanou trestnou činností je krádež.

Otázka č. 3: Byl to první trest nezletilého?

Tabulka č. 3: Potrestání nezletilého

První potrestání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	15	75,00%
Ne	5	25,00%
Celkem	20	100%

Graf č. 3: Potrestání nezletilého

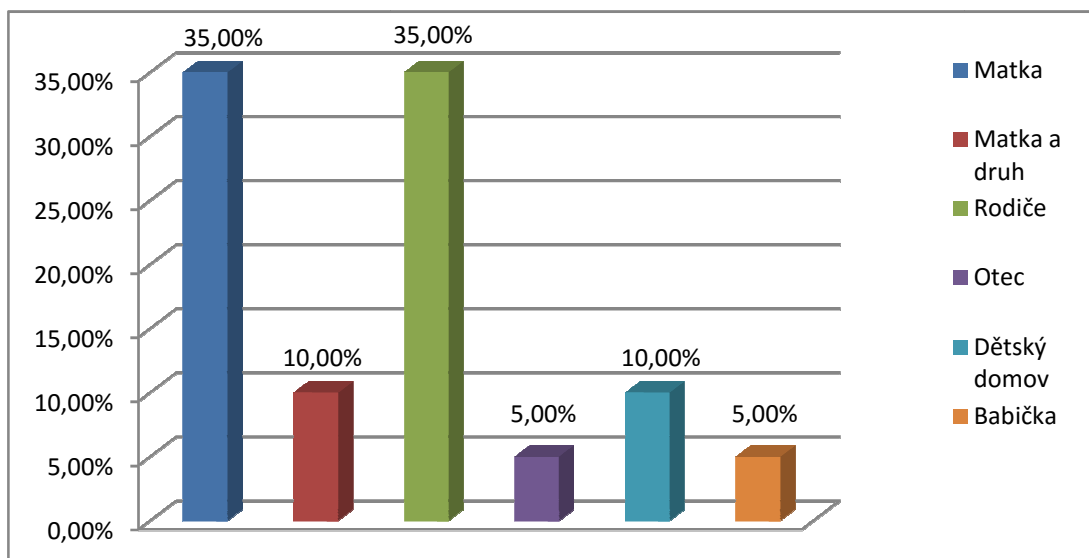
V rámci prováděného výzkumu jsme zjišťovali, zda se jednalo o první spáchanou trestnou činnost nezletilého. Zjistili jsme, že v patnácti případech (75%) ano, v pěti případech (25%) se jednalo o opakovanou trestnou činnost.

Otázka č. 4: Kdo nezletilého vychovával v době zahájení dohledu?

Tabulka č. 4: Vychovatel nezletilého

Vychovatel	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Matka	7	35,00%
Matka a druh	2	10,00%
Rodiče	7	35,00%
Otec	1	5,00%
Dětský domov	2	10,00%
Babička	1	5,00%
Celkem	20	100%

Graf č. 4: Vychovatel nezletilého

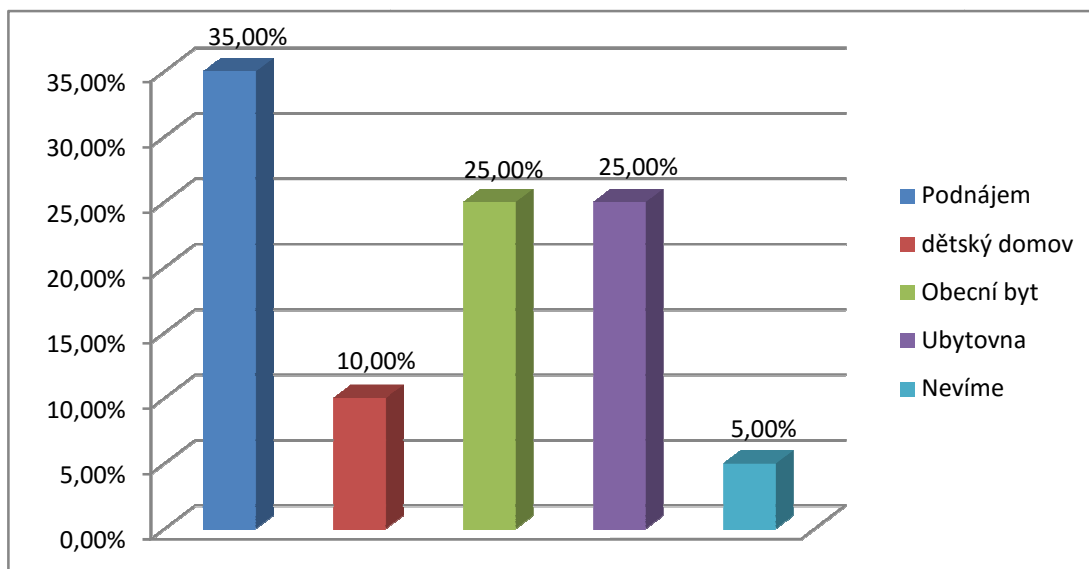
Ve třetí otázce jsme zjišťovali, kdo vychovává nezletilého. Z provedeného výzkumu jsme zjistili, že sedm (35%) nezletilých vychovává pouze matka, sedm (35%) nezletilých vychovávají oba rodiče. Dva (10%) nezletilí bydleli u matky s druhem a dva (10%) nezletilí žili v dětském domově. Pouze s otcem nebo pouze s babičkou bydlel jeden (5%) nezletilý.

Otázka č. 5: Kde nezletilý bydlel v době zahájení dohledu?

Tabulka č. 5: Forma bydlení rodiny

Forma bydlení nezletilého	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Podnájem	7	35,00%
dětský domov	2	10,00%
Obecní byt	5	25,00%
Ubytovna	5	25,00%
Nevíme	1	5,00%
Celkem	20	100%

Graf č. 5: Forma bydlení rodiny

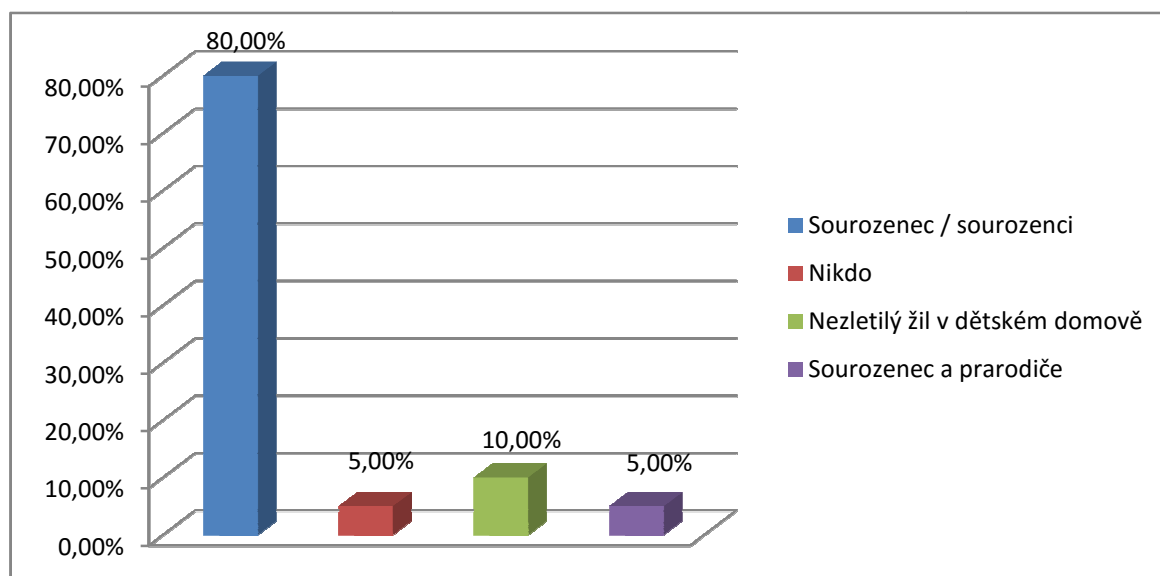
Pátou otázkou jsme zjišťovali, kde nezletilý bydlel v době, kdy u něj byl zahájený dohled probačního úředníka. Sedm (29,41%) nezletilých bydlelo v podnájmu, pět (25,00%) nezletilých bydlelo v obecním bytě, pět (25,00%) nezletilých bydlelo na ubytovně, dva (10,00%) nezletilí žili v dětském domově a u jednoho (5,00%) nezletilého se nám místo bydlení nepodařilo zjistit.

Otázka č. 6: Kdo ještě kromě vychovatele a nezletilého žil v domácnosti?

Tabulka č. 6: Osoby žijící v domácnosti s nezletilým a vychovatelem

Další osoby v domácnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Sourozenec / sourozenci	16	80,00%
Nikdo	1	5,00%
Nezletilý žil v dětském domově	2	10,00%
Sourozenec a prarodiče	1	5,00%
Celkem	20	100%

Graf č. 6: Osoby žijící v domácnosti s nezletilým a vychovatelem

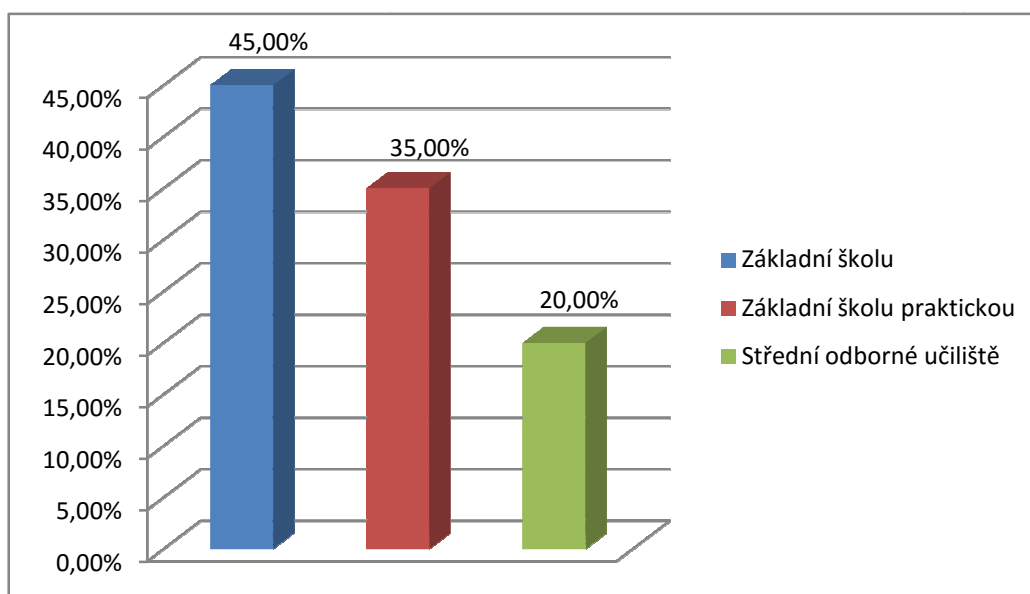
Z průzkumu bylo zjištěno, že šestnáct (80%) nezletilých má sourozence, který s ním žije ve společné domácnosti. Dva (10%) nezletilí žili v dětském domově a o sourozencích jsme nic nezjistili, s jedním (5%) nezletilým žil společně sourozenec i prarodiče a jeden (5%) nezletilý nemá žádné sourozence nebo jiné členy rodiny, kteří by s ním žili v domácnosti.

Otázka č. 7: Jakou školu nezletilý navštěvoval?

Tabulka č. 7: Navštěvovaná škola

Další osoby v domácnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Základní školu	9	45,00%
Základní školu praktickou	7	35,00%
Střední odborné učiliště	4	20,00%
Celkem	20	100%

Graf č. 7: Navštěvovaná škola

Sedmou otázkou jsme zjišťovali, jakou školu nezletilý navštěvoval. Devět (45%) nezletilých chodilo na základní školu, sedm (35%) nezletilých chodilo na základní školu praktickou a čtyři (20%) studovali střední odborné učiliště.

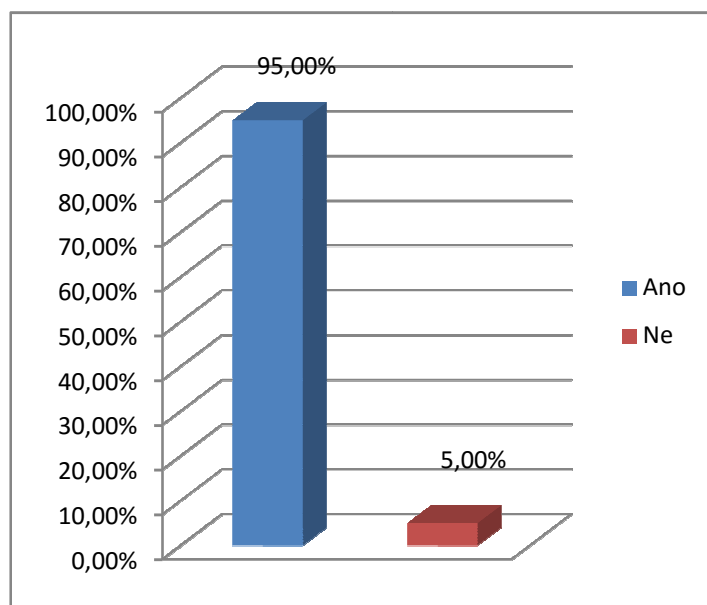
Ze spisů jsme mohli zjistit, že u všech nezletilých se vyskytovalo problémové chování ve škole. Škola posílá PMS vyjádření o chování a studijních výsledcích žáků, ve kterých učitelé často uvádějí neresppektování učitelů a drzé chování, neomluvené hodiny, laxní přístup k plnění domácích úkolů.

Otázka č. 8: Měl nezletilý sníženou známku z chování?:

Tabulka č. 8: Snížená známka z chování

Snížená známka z chování	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	19	95,00%
Ne	1	5,00%
Celkem	20	100%

Graf č. 8: Snížená známka z chování

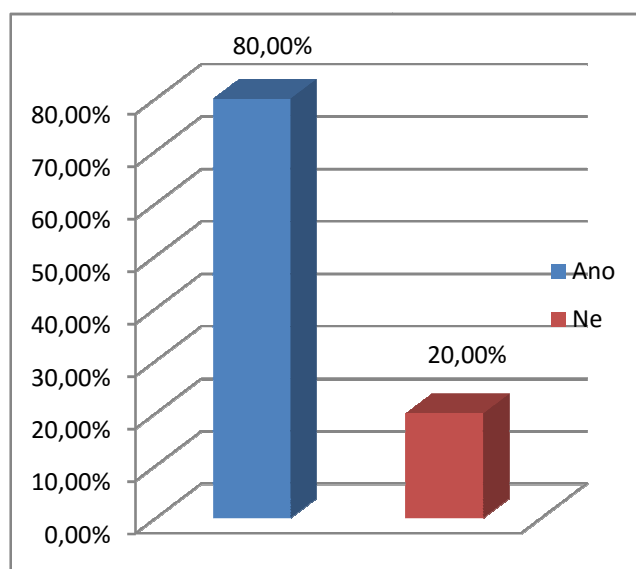
V rámci výzkumu jsme zjišťovali, zda měli nezletilí sníženou známku z chování. Devatenáct (95%) nezletilých sníženou známku z chování mělo, jeden (5%) ne. Ze zpráv škol, do kterých jsme nahlíželi v dokumentaci, jsme zjistili, že všichni nezletilí měli ve škole problémy s chováním. Nerespektují učitele, chovají se drze i ke spolužákům, vyrušují při vyučování, nevypracovávají domácí úkoly a častá je absence ve škole, i neomluvená.

Otázka č. 9: Opakoval nezletilý ročník?

Tabulka č. 9: Opakování ročníku

Opakování ročníku	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	16	80,00%
Ne	4	20,00%
Celkem	20	100%

Graf č. 9: Opakování ročníku

Výzkumnou otázkou č. 9. jsme zjišťovali, zda nezletilí opakovali ročník. Zjistili jsme, že 16 nezletilých (80%) jich ročník opakovalo, čtyři (20%) neopakovali. Tři nezletilí opakovali ročník dokonce dvakrát.

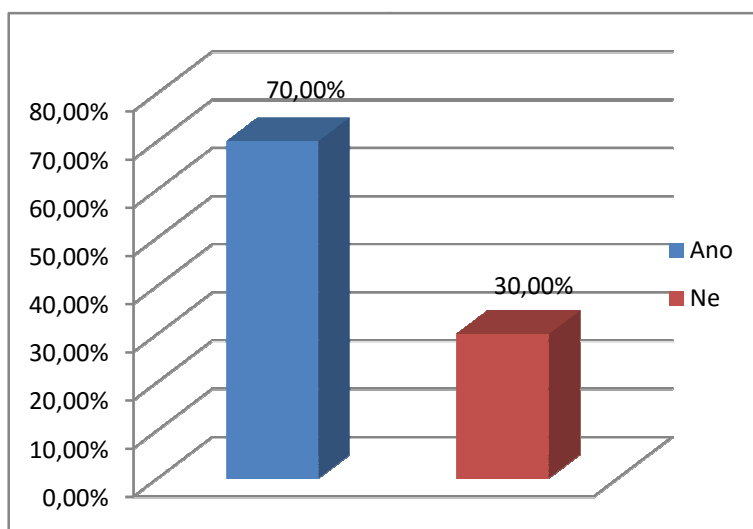
Studiem spisů jsme zjistili, že nezletilí mají špatné studijní výsledky, škola je nebaví a nemají motivaci k učení a úspěšnému ukončení školní docházky.

Otázka č. 10: Je nezletilý v péči psychiatra?

Tabulka č. 10: Nezletilý v péči psychiatra

Nezletilý v péči psychiatra	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	14	70,00%
Ne	6	30,00%
Celkem	20	100%

Graf č. 10: Nezletilý v péči psychiatra

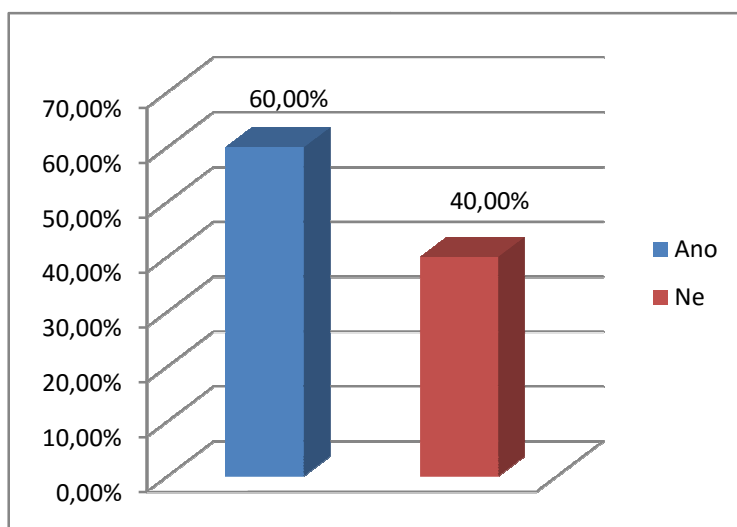
Výzkumem jsme zjišťovali, zda je nezletilý v péči psychiatra. Čtrnáct (70,00%) nezletilých v péči psychiatra bylo, šest (30%) nebylo.

Otázka č. 11: Je rodina sledovaná OSPOD?

Tabulka č. 11: Sledování rodiny OSPOD

Sledování OSPOD	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	12	60,00%
Ne	8	40,00%
Celkem	20	100%

Graf č. 11: Sledování rodiny OSPOD

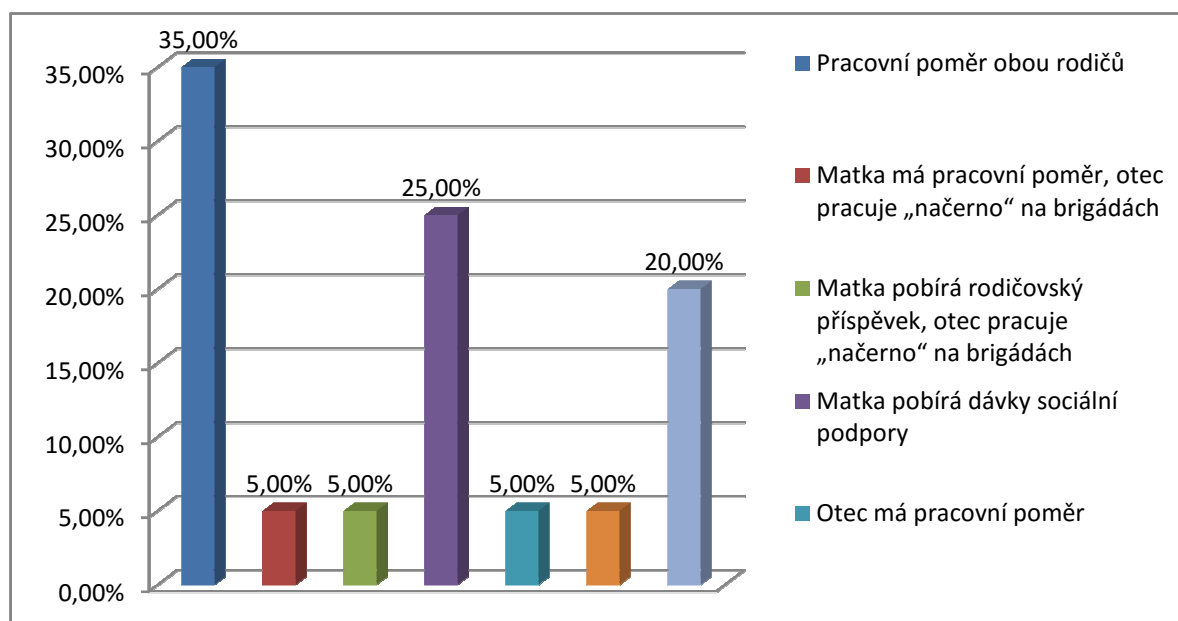
Další výzkumnou otázkou jsme zjišťovali, zda byla rodina sledovaná OSPOD. Výsledkem bylo zjištění, že 12 (60%) rodin nezletilých OSPOD sledoval, 8 (40%) rodin ne.

Otázka č. 12: Jaké má rodina hlavní zdroje příjmů?

Tabulka č. 12: Hlavní zdroje příjmů rodiny

Hlavní zdroj příjmů rodiny	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Pracovní poměr obou rodičů	7	35,00%
Matka má pracovní poměr, otec pracuje „načerno“ na brigádách	1	5,00%
Matka pobírá rodičovský příspěvek, otec pracuje „načerno“ na brigádách	1	5,00%
Matka pobírá dávky sociální podpory	5	25,00%
Otec má pracovní poměr	1	5,00%
Matka pracuje	1	5,00%
nevíme	4	20,00%
celkem	20	100%

Graf č. 12: Hlavní zdroje příjmů rodiny

Výzkumným šetřením jsme zjišťovali, jaké jsou hlavní finanční zdroje rodiny nezletilého, a zjistili jsme, že v sedmi (35,00%) případech pracují oba rodiče na pracovní

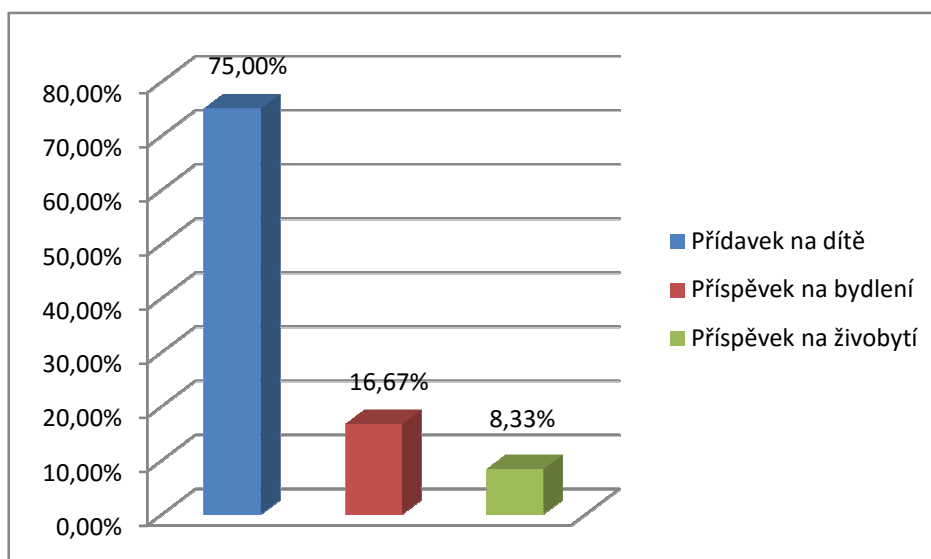
smlouvu, pět (25,00%) matek pobírá sociální dávky, jedna (5,00%) matka pracuje, ale otec chodí „načerno“ na brigády, v jedné rodině (5,00%) pobírá matka rodičovský příspěvek a otec chodí „načerno“ na brigády, v jednom případě (5,00%) má otec pracovní poměr, v jednom případě (5,00%) má matka samoživitelka pracovní poměr a u čtyř nezletilých (20,00%) jsme zdroj příjmů nezjistili. Nezjištěné příjmy byli u nezletilých, kteří byli v dětském domově a u dvou nezletilých to bylo z důvodu nespolupráce matky s PMS.

Otázka č. 13: Pobírá rodina dávky státní sociální podpory nebo dávky hmotné nouze?

Tabulka č. 13: Dávky státní sociální podpory nebo hmotné nouze

Dávky SSP/hmotné nouze	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Přídavek na nezletilý	9	75,00%
Příspěvek na bydlení	2	16,67%
Příspěvek na živobytí	1	8,33%
Celkem	12	100%

Graf č. 13: Dávky státní sociální podpory nebo hmotné nouze

Výzkumným šetřením jsme zjišťovali, zda pobírají rodiny některou z dávek státní sociální podpory nebo hmotné nouze. Z výzkumu vyplynulo, že devět (75,00%) rodin pobírá přídavek na dítě, dvě (16,67%) rodiny pobírají příspěvek na bydlení a jedna (8,33%) rodina pobírá příspěvek na živobytí.

Další dávkou hmotné nouze je mimořádná okamžitá pomoc, kterou některé rodiny využily. Protože se ale nejedná o pravidelně vyplácenou dávku, nebyla ve výzkumu zohledněná.

12 Vyhodnocení výzkumných otázek

Cílem výzkumu bylo zjistit, v jakých sociálních a ekonomických podmínkách vyrůstají nezletilí, kterým byl uložený dohled probačního úředníka.

První otázkou z připraveného dotazníku jsme zjišťovali, kolik bylo nezletilému let, když spáchal trestnou činnost. Výzkum ukázal, že nejčastěji se trestné činnosti dopustilo 5 nezletilých ve věku 16 let a 5 nezletilých ve věku 17 let. Z celkového počtu zkoumaných tito tvořili 25%. 3 (15%) nezletilí se trestné činnosti dopustili ve věku 11 let, stejně jako 3 (15%) ve věku 13 let, 2 (10%) ve věku 12 let a 1 (5%) ve věku 10 a 1 (5%) ve věku 14 let.

Druhou otázkou jsme zjišťovali, jaké trestné činnosti se nezletilý dopustil. Z provedeného výzkumu jsme zjistili, že nejčastěji páchanou trestnou činností je krádež. Té se dopustilo 7 nezletilých (35,00%). 4 nezletilí (20,00%) se dopustili loupeže, dva (10,00%) nezletilí se dopustili vydírání. Trestné činnosti neoprávněného užívání cizí věci se dopustil nezletilý v jednom (5,00%) případě, ublížení na zdraví se dopustil také jeden (5,00%) nezletilý a jeden (5,00%) nezletilý se dopustil krivého obvinění. Ve čtyřech případech spáchali. Jednalo se o trestnou činnost loupeže a krádeže (5,00%), výtržnictví a ublížení na zdraví (5,00%), jeden nezletilý (5,00%) se dopustil krádeže a porušování domovní svobody a jeden (5,00%) nezletilý spáchal loupež a ublížení na zdraví.

Z provedeného výzkumu vyplývá, že mezi nejčastěji páchanou trestnou činností patří krádež a loupež. Potvrzuje to také Statistika Policie ČR k 31. 8. 2015, která uvádí, že ve zmiňovaném roce spáchalo krádež 1970 nezletilých a loupež 285 nezletilých (Policie České republiky 2015).

Ze statistiky Policie České republiky vyplývá, že k 31. 8. 2015 spáchalo loupež 285 nezletilých, krádeže se dopustilo 1970 nezletilých a ublížení na zdraví 393 nezletilých (Policie České republiky 2015)

Výzkumná otázka č. 1: V jaké rodině nezletilý vyrůstal?

Ke zjištění rodinných poměrů nezletilého posloužily otázky č. 4, 5 a 6. Otázkou č. 4 jsme zjišťovali, kdo nezletilého vychovával v době uložení dohledu probačního úředníka. Stejně zastoupení vychovatelů má v sedmi případech (35%) matka samoživitelka, stejně jako oba biologičtí rodiče. Dva nezletilí žili v dětském domově a dva vyrůstali s matkou

a s druhem. Jednoho nezletilého vychovávala pouze babička a jednoho pouze otec. Sedm nezletilých, kteří se dopustili trestné činnosti, pochází z úplné rodiny. Ostatní nezletilí žijí buď s jedním rodičem, s babičkou, s matkou a jejím druhem a dva nezletilí vyrůstali v dětském domově.

Otázkou č. 5 jsme zjišťovali, v jakém typu bydlení nezletilý žije a výzkum ukázal, že nejvíce rodin – sedm, bydlí v podnájmu. Další častou formou bydlení je obecní byt a ubytovna. V každém z těchto typů bydlení žije pět rodin. U jedné rodiny se nám informace zjistit nepodařilo, protože matka nezletilého nespolupracuje s žádnými institucemi.

Další otázkou jsme zjišťovali, kdo další žije s nezletilým a vychovatelem ve společné domácnosti. 16 nezletilých má alespoň jednoho sourozence, ostatní žijí ještě s prarodiči nebo bez sourozenců či jiných členů rodiny.

Výzkumná otázka č. 2: Jakou má nezletilý školní docházku a prospěch?

Ke zjišťování odpovědi na školní prospěch a docházku nezletilého posloužily otázky č. 7, 8 a 9. Provedeným výzkumem jsme zjistili, že 9 nezletilých navštěvovalo základní školu, 7 nezletilých navštěvovalo základní školu praktickou a 4 nezletilí studovali na středním odborném učilišti. Otázkou č. 8 jsme zjistili, že 19 nezletilých mělo sníženou známku z chování. Z výsledků výzkumu vyplývá, že téměř všichni nezletilí měli ve škole problémy s chováním, které vyústili ve snížené známce z chování. Špatný prospěch vedl u 16 nezletilých k opakování ročníku.

Výzkumná otázka č. 3: Je nezletilý sledován OSPOD a u psychiatra?

Ke zjištění odpovědí na třetí výzkumnou otázku jsme použili otázky v dotazníku č. 10 a 11. Výzkumem jsme zjistili, že 14 (70,00%) nezletilých je v péči psychiatra a 12 (60,00%) nezletilých je sledováno OSPOD.

Výzkumná otázka č. 4: Jaké má rodina hlavní zdroje příjmů?

Otázky v dotazníku č. 12 a 13 posloužily ke zjišťování odpovědí na otázku hlavních příjmů rodiny. Výzkumem jsme zjistili, že nejvíce rodičů - devět (45%) pracuje na řádnou pracovní smlouvu. Pět (25%) matek má jako hlavní zdroj příjmů dávky sociální podpory, u čtyř (20%) nezletilých jsme příjem nezjistili.

Dalším příjmem rodin jsou dávky státní sociální podpory. Pobírá je celkem 12 rodin, z toho 9 (75%) pobírá přídavek na dítě, 2 (16,67%) pobírají příspěvek na bydlení a 1 (8,33%) rodina pobírá příspěvek na živobytí. Dávky SSP jsou závislé na příjmech rodiny a z výzkumu vyplývá, že těchto 12 rodin má nízké příjmy. Nárok na příspěvek na dítě má rodina s příjmem do 2,4násobku životního minima a jeho výše je závislá na věku dítěte. Příspěvek na bydlení může pobírat rodina s velmi nízkými příjmy, pokud 30% jejích příjmů nestačí na pokrytí výdajů na bydlení (MPSV 2015). Jedna rodina (8,33%) má dokonce velmi nízké příjmy a musí žádat o dávky hmotné nouze, konkrétně pobírá příspěvek na živobytí.

13 Interpretace výzkumu

Výzkum prokázal, že i přesto, že nezletilý vyrůstá s oběma rodiči příp. s matkou a druhem, dopustí se trestné činnosti. Důvodem, proč se trestné činnosti dopustil, může být tedy špatná parta, se kterou tráví volný čas. Je také možné, že ze strany rodičů se nezletilému nedostává dostatečné pozornosti, nezajímají se, jak jejich dítě tráví volný čas. Pouze jeden nezletilý vyrůstal jako jedináček, dva byli v dětském domově a ostatní mají sourozence. Bydlení rodin je v souladu s jejich možnostmi.

Výzkum dále potvrdil, že k delikventnímu chování inklinují právě žáci s problémovým chováním ve škole. Nerespektují učitele, mají laxní přístup k plnění úkolů ve škole i doma a nesoustředí se v hodinách, vyrušují. Pokud nemohou být vzděláváni na běžné základní škole, navštěvují základní školu praktickou, v případě našeho výzkumu se jedná o 7 dětí. Do praktické základní školy chodí žáci s lehkým mentálním postižením, kteří potřebují speciální výchovné metody. Stoupá ale počet dětí, které tento typ školy navštěvují právě kvůli poruchám chování. Je docela překvapivé, že polovina zkoumaných nezletilých se trestné činnosti dopustila mezi deseti a čtrnácti lety, ještě jako děti. Budoucnost této mládeže může být jejich chováním v dětství ovlivněná, i když někteří z nich svůj čin nezopakují a poučí se. Recidivního chování se dopustilo pět nezletilých. Pokračování ve studiu na střední škole je ale pro většinu těžké, během výzkumu se autorka setkávala s názory, že vzdělání je k ničemu a oni se dokážou uživit i bez něj. Prospěch a chování na střední škole je často nevyhovující, objevují se časté absence a většina žáků studium nedokončí. Z výzkumu dále vyplynulo, že naprostá většina (19 nezletilých) mělo sníženou známku z chování.

Z uvedeného vyplývá, že více než polovina nezletilých odsouzených k dohledu probačního úředníka má problémy v rodině. Sledování OSPOD je důkazem, že v rodině dochází k nějaké formě zanedbávání péče nebo výchovy.

Docela velký počet rodin (osm) žije z legálních příjmů rodičů, kteří chodí do práce. Další rodiny mají různé příjmy, můžeme konstatovat, že vždy se jedná o dávky sociální podpory. Příjmy dvanácti rodin jsou ale tak nízké, že dosáhnou na výplatu sociálních dávek, v jednom případě dokonce na dávku hmotné nouze. Příjem rodin ovlivňuje životní úroveň a možnost opatřit dětem věci, po kterých touží. U dětí to může být jedna z příčin kriminálního chování. Najít lépe placenou práci může být pro rodiče obtížné, protože mají většinou nízkou kvalifikaci a vzdělání. Také je možné, že výše nabízeného platu je srovnatelná s výškou pobíraných sociálních dávek a rodiče nemají motivaci do práce chodit. Bohužel se tyto návyky předávají dětem a vzniká tak začarovaný kruh.

Shrnutí a závěr

Bakalářská práce se zabývala tématem odsouzených nezletilých k dohledu probačního úředníka. Cílem práce bylo zjistit, v jakých sociálních a ekonomických podmínkách vyrůstají nezletilí, kterým byl uložený dohled probačního úředníka. Autorka ke zjištění těchto informací využila možnost díky praxi, kterou absolvovala ve středisku Probační a mediační služby.

Teoretická část se zabývala vysvětlením pojmů mladistvý, mládež a dítě z právního hlediska, možnými příčinami kriminálního chování mladistvých, vybraným obdobím života mládeže a činnostmi Probační a mediační služby s mladistvými.

Empirická část vyhodnotila provedený průzkum, v jakém prostředí vyrůstají nezletilí, kterým byl uložený dohled probačního úředníka, jaké mají školní výsledky, v jakém typu bydlení žijí a jaké příjmy má jejich rodina. Výsledky provedeného výzkumu jsou pro autorku někde překvapivé, hlavně v otázce věku pachatele. Polovina mladistvých, a v tomto případě vlastně ještě dětí, se dopustila trestné činnosti ve věku do patnácti let. Řada odborníků se shoduje na tom, že pro dítě je nejdůležitější láska rodičů v nejútlejším věku. Rodič je také vzorem chování pro dítě, usměrňuje jeho sociální vývoj a chce, aby dítě vedlo slušný život. U zkoumaných mladistvých je zřejmé, že jim něco z toho chybí. Je možné, že se jim rodiče nedokážou nebo nechtějí dostatečně věnovat, neřeší, s kým a jak tráví volný čas a školní výsledky je nezajímají. Možná se jen chytily špatné party a spáchaný delikt je výjimkou a nebude se opakovat. Je také dobře, že velká většina rodičů s Probační a mediační službou spolupracovala. Klienti starší patnácti let totiž mohou do střediska PMS docházet bez rodičů, pokud k tomu dají písemný souhlas.

Velmi důležitá je prevence kriminálního chování, která by měla být nejen ze strany rodičů, ale také školy, případně dalších institucí nebo organizací, kde mohou děti a mládež trávit volný čas. Prevencí kriminality se v dnešní době zabývá např. Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Městská policie a také Krajské úřady. Tyto instituce seznamují v rámci Programů prevence kriminality žáky a pedagogy s účinnými preventivními aktivitami.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné monografie

DUNOVSKÝ, J., a kol., 1995. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-7169-192-5.

FISCHER, S., ŠKODA, J., 2009. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2781-3.

HELUS, Z., 2011. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3037-0.

JEDLIČKA, R., et al., 2004. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. 1. vyd. Praha: Themis. ISBN 80-7312-038-0.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., 2006. *Vývojová psychologie*. 2. aktual. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-1284-0.

MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A., 2011. *Mládež a delikvence*. 3. aktual. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0127-4.

NOVÁK, T., 2014. *Mnohem menší dareba, než jste čekali*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5069-9.

OSMANČÍK, O., 1996. *K problematice alternativních trestů a opatření*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 80-86008-26-6.

PŘESLIČKOVÁ, H. a kol., 2003. *Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice*. 1. vyd. Praha: Český helsinský výbor. ISBN 80-86436-14-4.

ROZUM, J., 2010. *Uplatnění mediace v systému trestní justice II*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-80-7338-097-7.

ROZUM, J., 2008. *Účinnost dohledu u osob podmíněně propuštěných*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-80-7338-073-1.

ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H. a kol., 2004. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN: 80-7179-829-0.

ŠČERBA, F., 2011. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 1. vyd. Praha: Leges. ISBN 978-80-87212-68-4.

ŠTERN, P., a kol., 2010. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-757-2.

VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I., 2013. *Sociální psychologie*. 2. přepr. a rozš. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-1428-8.

VÁGNEROVÁ, M., 2004. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. roz. a přeprac. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-802-3.

VÁGNEROVÁ, M., 2008. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-0956-0.

VÁGNEROVÁ, M., 2014. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0696-5.

Elektronické zdroje

Ministerstvo práce a sociálních věcí [on line]. [vid. 29.6.2015]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/>

Odbor sociálně-právní ochrany dětí [on line]. [vid. 8.6.2015]. Dostupné z: <http://www.mb-net.cz/oddeleni-spod-pece-o-rodinu-a-deti/os-1059>

Policie České republiky, 2015. *Statistický přehled kriminality za rok 2015* [on line]. [vid. 10.9.2015]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>

Probační a mediační služba České republiky [on line]. [vid. 27.6.2015]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/>

Vězeňská služba České republiky [on line]. [vid. 22.6.2015]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/>

Statistika PMS 2014 – komentář [on line]. [vid. 20.6.2015]. Dostupné z: https://www.pmscr.cz/download/010114_311214_Komentar_ke_statisticemu_vyhodnoceni_PMS.pdf

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Přílohy

Dotazník

1. Kolik bylo nezletilému let v době spáchání trestné činnosti?
2. Jaké trestné činnosti se nezletilý dopustil?
3. Byl to první trest?
4. Kde bydlel nezletilý v době spáchání trestné činnosti?
5. Kdo nezletilého vychovával v době zahájení dohledu?
6. V domácnosti v době spáchání trestné činnosti žili kromě nezletilého a vychovatele ještě:
 - a) Sourozenec / sourozenci
 - b) Prarodiče
 - c) Jiný příbuzný (teta, strýc)
 - d) Druh/družka rodiče
 - e) Jiná možnost.....
7. Jakou školu nezletilý navštěvoval v době spáchání trestné činnosti?
 - a) Základní školu
 - b) Základní školu praktickou
 - c) Jiná možnost.....
8. Měl nezletilý na základní škole sníženou známku z chování?
9. Opakoval někdy nezletilý ročník?
10. Je nezletilý v péči psychiatra?
11. Je nezletilý sledován OSPOD?
12. Jaké má rodina zdroje příjmů?
13. Pobírá rodina dávky státní sociální podpory nebo dávky hmotné nouze?
 - a) přídavek na dítě
 - b) příspěvek na bydlení
 - c) příspěvek na živobytí
 - d) nepobírá žádné